

Marcin Będzieszak

Uniwersytet Szczeciński
Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
e-mail: marcin.bedzieszak@usz.edu.pl

Wydatki inwestycyjne jako stymulanta wydatków bieżących w miastach na prawach powiatu

Kody JEL: H61, H72, H76

Słowa kluczowe: wydatki inwestycyjne, budżet, miasta na prawach powiatu

Streszczenie. Celem artykułu jest wskazanie siły wpływu wydatków inwestycyjnych na wydatki bieżące miast na prawach powiatu. By zrealizować ten cel, dokonano wprowadzenia teoretycznego, gdzie wskazano uzasadnienie wzrostu wydatków bieżących ze względu na wydatki inwestycyjne poniesione w latach ubiegłych. Wskazano także na rolę polityki inwestycyjnej oraz jej ukierunkowanie na wykorzystanie dostępnych, bezzwrotnych źródeł dochodów o charakterze grantowym. Z tego też względu za okres badawczy obrano lata 2004–2015, tj. obejmujące dwa okresy programowania unijnego. Analizę przeprowadzono z użyciem klasycznej metody najmniejszych kwadratów oraz metody o ustalonych efektach. Otrzymane wyniki potwierdzają, że istotny statystycznie wpływ na wydatki bieżące jednostek budżetowych mają przede wszystkim wydatki poniesione w roku poprzedzającym rok budżetowy oraz w latach wcześniejszych, co jest zgodne z założeniami badania.

Wprowadzenie

Miasta na prawach powiatu, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego, dzięki wsparciu finansowemu ze strony Unii Europejskiej zrealizowały szereg projektów, głównie w zakresie inwestycji infrastrukturalnych. Środki te są istotnym czynnikiem sprawiającym, że samorządowe wydatki inwestycyjne w ostatnich latach dynamicznie wzrosły. Dokonane wydatki inwestycyjne nie pozostają bez wpływu na kształt budżetu nie tylko w latach, w których dokonywane są wydatki, ale także w kolejnych.

Celem tego artykułu jest wskazanie siły wpływu wydatków inwestycyjnych na wydatki bieżące miast na prawach powiatu. W pierwszej części artykułu wskazano wpływ inwestycji na budżety miast, w drugiej – wpływ inwestycji na wydatki bieżące w wybranych dotychczasowych badaniach, a w trzeciej przeprowadzono analizę z wykorzystaniem klasycznej metody najmniejszych kwadratów oraz o ustalonych efektach.

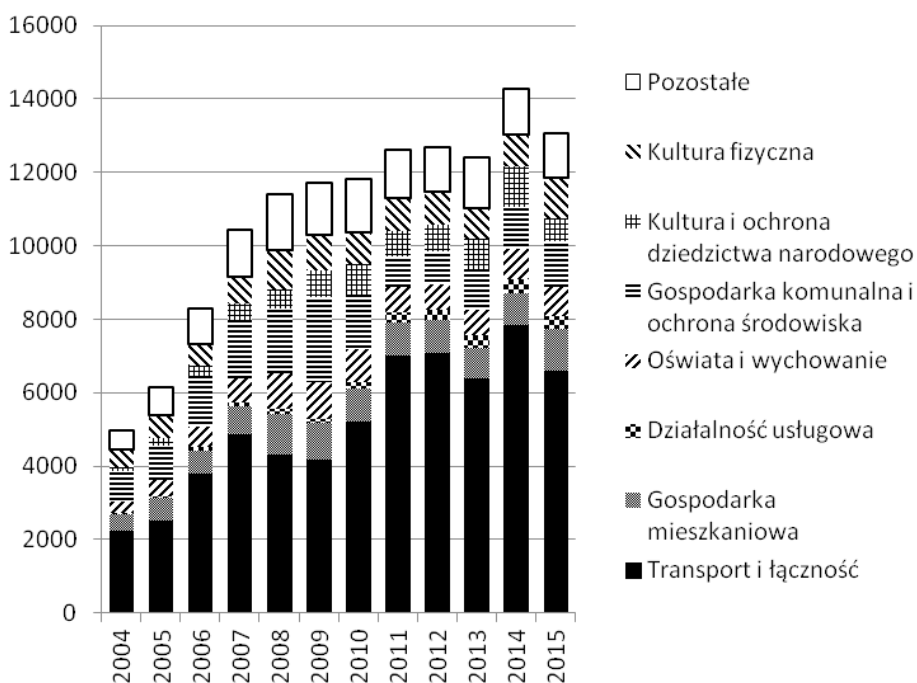
1. Polityka inwestycyjna a budżety miast

Wydatki inwestycyjne w jednostkach samorządu terytorialnego uznawane są za czynnik decydujący o ich rozwoju, a by możliwa była realizacja inwestycji, niezbędne są środki finansowe (Kosek-Wojnar, 2006). By jednak inwestycje faktycznie przyczyniały się do rozwoju, niezbędne jest ich ukierunkowanie na zidentyfikowane potrzeby w miastach. Konieczne jest zatem określenie polityki inwestycyjnej jako zbioru zasad i kierunków realizacji inwestycji w obszarach funkcjonalnych, ich priorytetów czy zapewnienia spójności. Dopiero tak zdefiniowana polityka inwestycyjna sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu środkami publicznymi (Jastrzębska, 2005).

Rzeczywistość nakłada pewne ograniczenia na realizację spójnej polityki inwestycyjnej, głównie ze względu na dostępne źródła finansowania inwestycji. W przypadku inwestycji służących realizacji zadań własnych wskazać można, że źródłami takimi są dochody własne, przychody zwrotne czy bezzwrotne środki pozyskane od organizacji zagranicznych i międzynarodowych. Jak wskazuje Zioło (2011), konstrukcja i mechanizm zasilania budżetów lokalnych nie sprzyjają zapewnieniu ciągłości i stabilności finansowania wydatków inwestycyjnych gmin, gdyż priorytetem są środki na wydatki bieżące. Uryszek (2011) wskazuje, że jednostki samorządu terytorialnego w znacznym stopniu wykorzystują zobowiązania jako źródło finansowania inwestycji. W przypadku tego źródła uwzględnić należy ograniczenia wynikające z limitów zadłużenia. W przypadku środków finansowych pozyskiwanych m.in. z Unii Europejskiej konieczne jest dostosowanie realizowanych inwestycji do priorytetów ustalonych przez grantodawcę. W miastach, a także innych jednostkach samorządu terytorialnego, widoczne jest zjawisko ukierunkowania polityki inwestycyjnej na możliwie wysokie wykorzystanie dostępnych, bezzwrotnych środków finansowych. Wyszowska (2010) wskazuje nawet, że kolejność realizacji procesu inwestycyjnego uległa odwróceniu. Samorządy najpierw poszukują potencjalnie dostępnych źródeł finansowania inwestycji, a dopiero po znalezieniu takiego źródła zastanawiają się nad znalezieniem inwestycji, którą można byłoby z tego źródła sfinansować. Oznacza to, że polityka inwestycyjna, jeśli w takiej sytuacji można o niej mówić, podyktowana jest nie lokalnymi potrzebami, ale celami ustalonymi przez organizacje zewnętrzne.

W latach 2004–2015 udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem miast na prawach powiatu wzrósł z 14,7% do 18,5%, ze szczytem w roku 2009 – 23%. W tym samym czasie udział wydatków majątkowych finansowanych ze źródeł zagranicznych,

bezwrotnych, w wydatkach majątkowych ogółem w miastach wzrósł z poziomu 15,6% do 43,9%, ze szczytem w roku 2012 – 57,8%. Trudno odmówić racji stwierdzeniu, że jest to korzystny trend, ze względu na fakt, iż wydatki majątkowe są czynnikiem budującym konkurencyjność i pozytywnie wpływającym na rozwój, co w przyszłości przyniesie wiele korzyści nie tylko samemu sektorowi, ale także przedsiębiorcom i osobom fizycznym (Chrzanowski, 2014). Warto jednak jednocześnie wskazać, że obserwowalne są dwie cechy charakterystyczne wykorzystania bezzwrotnych środków na wydatki inwestycyjne: kumulacja pod koniec okresu finansowania oraz finansowane inwestycje. Widoczne jest to na rysunku 1, gdzie największe wydatki dokonywane były na koniec okresu programowania¹, odpowiednio 2004–2006 oraz 2007–2013 z zachowaniem zasady n+2. Wydatki te dokonywane były głównie w dwóch obszarach – transport i łączność oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska, przy czym pomiędzy pierwszym a drugim miejscem jest przepaść. Wiąże się to z ogromnymi inwestycjami w obszarze drogownictwa oraz nieco mniejszymi w zakresie transportu miejskiego.

Rysunek 1. Wysokość wydatków majątkowych w miastach na prawach powiatu w układzie działów klasyfikacji budżetowej w latach 2004–2015 (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne.

¹ Największą część stanowią środki z UE.

2. Planowanie wydatków inwestycyjnych i wydatków bieżących jednostek samorządu terytorialnego

Wydatki inwestycyjne w jednostkach samorządu terytorialnego, zarówno z punktu widzenia dostępności środków finansowych, jak i procesu realizacji, wiązać się powinny z planowaniem wieloletnim. Jednostki samorządu terytorialnego posiadają obecnie obligatoryjne narzędzie mające na celu usprawnienie wieloletniego planowania finansowego, określane mianem wieloletniej prognozy finansowej. Pomimo wielu mankamentów tego narzędzia jego wykorzystanie powinno prowadzić do refleksji nad przyszłymi dochodami i wydatkami, w szczególności bieżącymi. Co więcej, szereg jednostek jeszcze przed wejściem w życie przepisów nakazujących przygotowanie takiego planu już z niego korzystało. Istotne jest jednak, że w przypadku wydatków bieżących i wydatków majątkowych do czynienia mamy z dwoma różnymi procesami. Wydatki majątkowe są planowane. Planowaniu podlegają takie pozycje budżetu, których wielkości wynikają z zamierzonej polityki danej jednostki samorządowej i są pod jej znaczną kontrolą; wydatki bieżące z kolei są zwykle prognozowane, gdyż ich wysokość jest wypadkową zamierzonych działań jednostki oraz zdarzeń losowych, podlegających prawu wielkich liczb (Krajewski, Mackiewicz, Krajewski, 2010). Różnicę tę podkreśla Franek (2013) wskazując, że „prognoza, w odróżnieniu od planu, nie poszukuje odpowiedzi na pytanie, co należy zrobić, aby osiągnąć założone cele, lecz określa warunki, w których przyjdzie działać w przyszłości”.

Wydatki bieżące podlegają zatem prognozowaniu, a nie planowaniu. Uwzględnić jednak należy fakt, że w przypadku wydatków związanych z utrzymaniem nowo powstałego obiektu ma się do czynienia z nowymi wydatkami, które nie mogą być prognozowane jako część dotąd realizowanych wydatków. Nie zmienia to jednak faktu, że wydatki te są raczej „szacowane” niż „planowane” we wskazanym wcześniej znaczeniu.

Analizując strukturę wydatków majątkowych miast (rys. 1), trudno nie odnieść wrażenia, że co do zasady wydatki te wiążą się w większości przypadków z inwestycjami nieproduktywnymi, które nie będą generować dochodów na ich utrzymanie. Jak słusznie wskazuje Franek (2012), „trudno uznać, że po zakończeniu realizacji inwestycji ich oddanie do użytku nie spowoduje wzrostu wydatków na ich bieżące utrzymanie”. Podkreśla to w przeprowadzonej analizie także Dylewski (2007). Cichocki (2013) określa to mianem kosztów eksploatacji i wskazuje, że pozytywnie wpływają one na wydatki bieżące w roku kolejnym. KR RIO (2005) wskazało, jeszcze przed rozpoczęciem wykorzystywania środków unijnych przez jednostki samorządu terytorialnego, na dodatkowy problem, tj. brak dochodów pozwalających na pokrycie w przyszłości wzrostu wydatków bieżących.

Na tym tle warto wskazać, jak kształtowały się podstawowe kategorie budżetowe, zarówno w zakresie źródeł finansowania – dochodów, jak i wydatków. W okresie finansowania 2004–2015 wydatki majątkowe wzrosły 2,7-krotnie, w tym wydatki finansowane ze źródeł zagranicznych 7,7-krotnie (tabela 1). W tym samym czasie wydatki bieżące jednostek budżetowych w miastach na prawach powiatu podwoiły się (nominalnie).

Podstawowy wskaźnik korelacji Pearsona dla wydatków bieżących jednostek budżetowych i wydatków majątkowych wskazuje na bardzo silną zależność (0,86). Uwzględnić należy jednak fakt, że wydatki bieżące są prognozowane, tj. zasadnicza ich wartość zależy od przeszłości. Jednocześnie dochody własne podwoiły się (podobnie jak wydatki), ale w przypadku dochodów własnych majątkowych, służących z zasady finansowaniu wydatków majątkowych, wzrost wyniósł 329%.

Tabela 1. Podstawowe kategorie budżetowe miast na prawach powiatu w latach 2004–2015 (w mln zł)

Rok	DW	DWM	GM	GMZ	WBJB	WM	WMZ
2004	19 970	631	692	344	22 938	4 711	734
2005	23 070	1 040	936	529	25 734	5 890	1 511
2006	26 158	2 039	1 753	1 357	27 843	8 200	3 167
2007	30 453	2 134	2 395	2 067	29 769	10 327	3 510
2008	32 159	1 894	2 260	1 634	32 802	11 634	2 791
2009	31 528	1 497	2 562	1 872	35 627	12 914	3 419
2010	32 739	1 743	3 804	2 660	37 710	13 118	4 986
2011	34 839	1 677	3 951	3 186	40 502	13 067	6 601
2012	36 325	1 904	5 717	5 054	42 682	12 677	7 329
2013	39 049	2 313	5 217	4 630	44 196	12 418	6 725
2014	42 004	2 345	5 655	5 124	46 569	14 556	7 531
2015	43 882	2 078	5 705	4 986	48 291	12 897	5 657

DW – dochody własne ogółem

DWM – dochody własne majątkowe

GM – dotacje majątkowe

GMZ – dotacje majątkowe ze źródeł zagranicznych

WBJB – wydatki bieżące jednostek budżetowych

WM – wydatki majątkowe ogółem

WMZ – wydatki majątkowe finansowane ze źródeł zagranicznych

Źródło: opracowanie własne.

Wzrost dochodów i wydatków następował zatem w zbliżonym tempie, choć wskazać należy, że luka finansowania inwestycji (dopełnienie stosunku dochodów własnych majątkowych i dotacji majątkowych do wydatków majątkowych) spadła do jedynie 40% z 73%.

3. Analiza wpływu wydatków majątkowych na wydatki bieżące

W celu przeprowadzenia badania postawiono hipotezę, że wydatki majątkowe ponoszone przez miasta na prawach powiatu pozytywnie wpływają na wydatki bieżące, z uwzględnieniem opóźnień w czasie. Badanie przeprowadzono na panelu 65 miast na prawach powiatu za lata 2004–2015. Wybór okresu badania podyktowany jest

możliwością wykorzystania przez miasta bezzwrotnych środków ze źródeł zagranicznych, ukierunkowanych głównie na inwestycje. Wybór miast uwarunkowany jest faktem, że są one największymi samorządowymi beneficjentami ww. środków finansowych. Dane finansowe pochodzą ze sprawozdań budżetowych miast przekazywanych do Ministerstwa Finansów, a dane ekonomiczne z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na potrzeby badania założono, że wydatki majątkowe (WM) poniesione w latach ubiegłych wpływają na wysokość wydatków bieżących jednostek budżetowych (WBJB) w latach bieżących. Do modelu wprowadzono także dodatkowe zmienne mogące mieć wpływ na wysokość wydatków bieżących, tj. inflację r/r (INF), wzrost PKB (Δ PKB) oraz zmienną kontrolną: liczbę mieszkańców na koniec roku (LUDN).

Zmienne INF oraz Δ PKB uwzględnione zostały ze względu na fakt, iż w praktyce wielu jednostek samorządu terytorialnego jest wykorzystanie wskaźnika inflacji (lub wzrostu PKB) do prognozowania części dochodów, jak i wydatków rzeczowych (bieżących). Zmienna LUDN reprezentuje zróżnicowanie miast na prawach powiatu pod względem wielkości – i wpływu tego parametru na wielkość wydatków.

W zmiennej WBJB uwzględniono wszystkie wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym wynagrodzenia czy wydatki na zakup usług. Ze względu na założenie, iż charakter inwestycji determinuje późniejsze wydatki bieżące, dla przykładu inwestycja w zakresie drogownictwa wiązać się będzie zarówno z wydatkami rzeczowymi, jak i dodatkowymi wydatkami na wynagrodzenia osób zajmujących się utrzymaniem nowych dróg.

Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem dwóch metod, tj. metody najmniejszych kwadratów, która jest najpowszechniej stosowana także w przypadku analiz panelowych, oraz metody z ustalonymi efektami, w której zakłada się, że poszczególne jednostki różnią się oraz że istnieją ciągłe, nieznanne (nieobserwowalne), ale stałe w czasie różnice pomiędzy tymi jednostkami. Dane o wartościach średnich zmiennych w kolejnych latach przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Wartości średnie zmiennych

rok	<i>WBJB</i>	<i>WM</i>	<i>INF</i>	Δ <i>PKB</i>	<i>LUDN</i>
2004	352 885	72 479	103,5	105,1	197 408
2005	395 915	90 623	102,1	103,5	196 872
2006	428 347	126 152	101,0	106,2	196 332
2007	457 992	158 872	102,5	107,2	195 694
2008	504 640	178 992	104,2	103,9	195 262
2009	548 110	198 672	103,5	102,6	194 972
2010	580 152	201 819	102,6	103,7	194 227
2011	623 112	201 033	104,3	105,0	193 897
2012	656 640	195 037	103,7	101,6	193 466
2013	679 935	191 047	100,9	101,3	192 880
2014	716 452	223 939	100,0	103,3	192 542

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki analizy panelowej przedstawione zostały w tabeli 3. Przedstawiono tam cztery modele różniące się opóźnieniem zmiennej niezależnej WM_t – przyjęto, że najmniejsze możliwe opóźnienie to 1 rok, a maksymalne to 4 lata.

Zgodnie z oczekiwaniami wydatki majątkowe pozytywnie wpływają na wysokość wydatków bieżących jednostek budżetowych, tzn. widoczny jest efekt wzrostu wydatków bieżących w wyniku poniesienia wydatków inwestycyjnych. Co jest jednak ważniejsze, efekt ten nie występuje natychmiast, ale z opóźnieniami czasowymi. We wszystkich modelach zmienną, która jest istotna statystycznie, jest WM_{t-1} , a zatem niezależnie od przyjętego opóźnienia czasowego pozytywny wpływ na wysokość wydatków bieżących mają wydatki inwestycyjne poniesione w roku poprzedzającym rok budżetowy. Jest to niezwykle istotna informacja, gdyż wskazuje, że co do zasady w roku po poniesieniu wydatków inwestycyjnych następuje zauważalny wzrost wydatków bieżących, natomiast w kolejnych latach ten konkretny wydatek jest już prognozowany, podobnie jak inne, gdyż nabiera charakteru powtarzalnego.

Ciekawa jest istotność statystyczna i znaczenie zmiennych WM_{t-2} , WM_{t-3} i WM_{t-4} w kolejnych modelach. W sytuacji gdy konkretna zmienna jest ostatnią stosowaną w modelu, to jest ona istotna statystycznie, natomiast jeżeli nie jest ostatnia, to jest nieistotna (np. WM_{t-2} jest istotna w modelu z dwuletnim opóźnieniem, ale nie jest statystycznie istotna w modelach z opóźnieniem 3- i 4-letnim, etc.).

Należy także podkreślić, że otrzymane zależności, co do kierunku i rzędu wielkości, są spójne niezależnie od przyjętej metody estymacji. Co więcej, w przypadku zmiennej WM_{t-1} , z wyjątkiem modeli z opóźnieniem 0–1 roku, wartość współczynników jest zbliżona. Co prawda różni się liczba obserwacji (im mniejsze opóźnienie w czasie, tym większa liczba obserwacji), ale w każdym przypadku R^2 jest bardzo wysokie. Wpływ na to z pewnością ma korelacja pomiędzy zmiennymi WM z opóźnieniami w czasie, ale nawet w przypadku gdy jest najmniejsze możliwe opóźnienie, R^2 jest wysokie.

Co było do przewidzenia, wydatki bieżące uzależnione są także od inflacji (INF) i wzrostu PKB (ΔPKB), choć zastanawiające jest, że kierunek zależności jest ujemny. Wynikać to może z dwóch czynników. Po pierwsze, dostępne dane odnoszą się do poziomu centralnego – zdecydowano się na takie rozwiązanie ze względu na to, iż parametry te ogłaszane są na etapie planowania budżetu państwa i to te dane, tj. zagregowane, a nie zdecentralizowane, mają wpływ na planowanie budżetów miast. Po drugie, w badanym okresie, o ile wydatki bieżące co do zasady rosną, to w przypadku inflacji czy dynamiki PKB co najmniej dwukrotnie występują kilkuletnie okresy obniżenia wartości.

Wyniki dotyczące powiązania wydatków bieżących i inwestycyjnych mają istotne znaczenie dla prowadzenia gospodarki budżetowej, bowiem sugerują konieczność planowania wydatków bieżących w rok po sfinansowaniu inwestycji oraz ich prognozowania w kolejnych latach, a zatem uwzględniania skutków finansowych zrealizowanych inwestycji. W artykule zajęto się częścią wydatkową, ale dotyczy to także części dochodowej budżetu, jeśli przewiduje, że inwestycje będą generować dochody.

Tabela 3. Wyniki regresji

Zmienna	Opóźnienie z czasie 0-4		Opóźnienie z czasie 0-3		Opóźnienie z czasie 0-2		Opóźnienie z czasie 0-1	
	MNK	SE	MNK	SE	MNK	SE	MNK	SE
WM_t	-0,1804 (0,0993)	* (0,0508)	-0,0857 (0,1032)	0,0387 (0,0650)	-0,2350 (0,1047)	** (0,0713)	-0,0925 (0,1065)	0,1155 (0,0768)
WM_{t-1}	0,5936 (0,1315)	*** (0,0598)	0,4119 (0,1351)	0,2689 (0,0759)	0,5379 (0,1397)	*** (0,0877)	1,4277 (0,1043)	1,1832 (0,0726)
WM_{t-2}	-0,0755 (0,1559)	-0,0057 (0,0684)	-0,0544 (0,1634)	0,0382 (0,0903)	1,0003 (0,1244)	*** (0,0788)	0,8690 (0,0788)	
WM_{t-3}	-0,1225 (0,1733)	-0,0826 (0,0765)	1,1136 (0,1275)	0,9071 (0,0732)				
WM_{t-4}	1,2855 (0,1374)	*** (0,0617)						
INF_t	-10 976 (5 113)	** (2 346)	-19 166 (5 247)	-22 883 (2 967)	-23 364 (5 213)	*** (3 274)	-25 490 (5 423)	-25 309 (3 704)
$LUDN_t$	2,7175 (0,1277)	*** (1,2811)	2,6958 (0,1187)	6,6590 (1,4852)	2,6667 (0,1043)	*** (1,5161)	2,4908 (0,0916)	7,3477 (1,4906)
$APKB_t$	1 645,73 (8 028,47)	587,19 (3 496,84)	-5 996,89 (5 631,44)	-9 966,27 (3 163,90)	-13 671,00 (5 329,92)	** (3 410,75)	-19 066,80 (5 394,51)	-21 817,80 (3 713,83)
const	815 967 (902 008)	1 082 640 (432 754)	2 444 620 (746 851)	2 486 730 (456 999)	3 670 480 (759 301)	*** (509 462)	4 139 250 (776 813)	3 779 690 (558 525)
R^2	0,9640	0,9940	0,9570	0,9885	0,9500		0,9430	0,9762
N	520	520	585	585	650	650	715	715

Źródło: wyliczenia własne z wykorzystaniem programu Gretl.

Podsumowanie

W artykule przedstawiono badanie zależności wydatków bieżących w miastach od wydatków inwestycyjnych. Planowanie inwestycji odbywa się w miastach z założeniem wykorzystania dostępnych, bezzwrotnych źródeł finansowania, brak jest jednak procedur wymuszających prognozowanie konsekwencji finansowych realizacji tych inwestycji, które wystąpią w przyszłości.

Lata 2004–2015 to bardzo istotny okres z punktu widzenia inwestycji miast, gdyż obejmuje on dwa okresy programowania unijnego i wyraźnie widoczne jest coraz wyższe wykorzystanie środków zagranicznych na inwestycje. Przeprowadzone badanie wskazuje, zgodnie z przewidywaniami, że wydatki inwestycyjne z opóźnieniem w czasie wpływają na wysokość wydatków bieżących. Dodatkowo wpływ mają takie zmienne jak inflacja, wzrost PKB czy liczba ludności, lecz te zmienne należy uznać za uzupełniające.

Wyniki sugerują zatem, że koniecznym elementem dla bezpiecznego prowadzenia długookresowej polityki budżetowej jest uwzględnianie przyszłych wydatków związanych z utrzymaniem konkretnych projektów inwestycyjnych. Wprowadzenie takiego elementu pozwoli zapobiec „przeinwestowaniu” przez miasta, czy szerzej – jednostki samorządu terytorialnego, szczególnie że poza ww. typem wydatków uwzględnić należy niekiedy wydatki na obsługę długu lokalnego.

Co więcej, przeprowadzone badania stanowią mogą przyczynę do dalszych badań nt. wpływu inwestycji na całą gospodarkę budżetową miast, np. dochody czy dług. Chrzanowski (2015), opisując wpływ wydatków strukturalnych na tempo konwergencji polskich regionów, wskazuje m.in. na opóźnienia czasowe – zmienne nieistotne, gdy wydatki zostały poniesione w tym samym roku lub w kolejnych dwóch latach. Proces konwergencji w przypadku miast może mieć wpływ przede wszystkim na wielkość gromadzonych dochodów, toteż zakłada się możliwość wykorzystania podobnej metodologii przy oszacowaniu ww. zależności.

Bibliografia

- Chrzanowski, M. (2014). Evolution of public finance sector's income and expenditure between 2004 and 2011. *Folia Oeconomica*, 1 (299).
- Chrzanowski, M. (2015). *Polityka regionalna a system finansów publicznych. Wpływ wydatków strukturalnych na tempo konwergencji polskich regionów*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej.
- Cichocki, K.S. (2013). Wykorzystanie modeli optymalizacyjnych do wspomagania wieloletniego planowania finansowego w sektorze samorządowym. *Nauki o Finansach*, 4.
- Dylewski, M. (2007). *Planowanie budżetowe w podsektorze samorządowym. Uwarunkowania, procedury, modele*. Warszawa: Difin.
- Frank, S. (2012). Wieloletnia prognoza finansowa – przymus czy potrzeba? *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H. Oeconomia*, 3 (46).

- Franek, S. (2013). *Wieloletnie planowanie budżetowe w podsektorze rządowym*. Warszawa: Difin.
- Jastrzębska, M. (2005). Polityka inwestycyjna jednostek samorządu terytorialnego. *Samorząd Terytorialny*, 9.
- Kosek-Wojnar, M. (2006). Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego w sferze wydatków. *Folia Oeconomica Bochniensia*, 4.
- Krajewski, P., Mackiewicz, M., Krajewski, S. (2010). Przygotowanie wieloletniej prognozy finansowej – wybrane problemy metodologiczne. *Finanse Komunalne*, 7–8.
- Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych (2005). *Działalność inwestycyjna jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999–2004*, Warszawa. Pobrane z: http://rio.gov.pl/html/analizy/inw_komunalne/dzialalnosc_inw.pdf.
- Szołno-Koguc, J. (2011). Wieloletnia prognoza finansowa jako narzędzie zarządzania finansami samorządowymi. *Wyzwania dla samorządów w nowej perspektywie europejskiej: VII Forum Samorządowe. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług*, 76.
- Uryszek, T. (2011). Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego a ich działalność inwestycyjna. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*, 37.
- Wyszkowska, D. (2010). Fundusze unijne jako źródło finansowania inwestycji komunalnych. *Optimum*, 1, 45.
- Zioło, M. (2011). Zewnętrzne, obce źródła finansowania wydatków inwestycyjnych gmin i determinanty ich doboru. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego*, 10.

INVESTMENT EXPENDITURES AS A STIMULUS OF OPERATIONAL EXPENDITURES IN LARGE CITIES

Keywords: investment expenditures, budget, large cities.

Summary. The aim of the article is to indicate the strength of the impact of investment expenditures on operational expenditures in large cities in Poland. To achieve this goal theoretical background have been conducted, where justification for the increase in operational expenditure due to investment expenditures incurred in previous years was indicated. The article also points out the role of investment policy and its focus on the use of available, non-returnable sources of revenues (grants). Therefore, for the research period 2004–2015 was chosen, i.e. comprising two programming periods of the EU funds. The analysis was performed using the classical least squares method and the fixed effects panel analysis. The results confirm that a statistically significant effect on the operational expenditures are primarily affected by investment expenditures in previous years, which is consistent with the objectives of the study.

Translated by Marcin Będzieszak

Cytowanie

Będzieszak, M. (2016). Wydatki inwestycyjne jako stymulanta wydatków bieżących w miastach na prawach powiatu. *Ekonomiczne Problemy Usług*, 125, 75–84.